

Raadsinformatiememo

Datum	maandag 13 januari 2020
Ons kenmerk	20.001811
Aan	De gemeenteraad en steunfractieleden
Kopie aan	
Van	Wethouder S.J.A. van der Veek
Steller	Lidwien Strik, beleidsadviseur samenleving en gezondheid
Onderwerp	Raadsinformatiememo Interbestuurlijk overleg tussen minister Hugo de Jonge van VWS en bestuurders uit Noord-Holland Noord

Geachte dames en heren,

Hierbij willen we u informeren over het interbestuurlijk overleg wat woensdag 8 januari in het gemeentehuis van Zaandam heeft plaatsgevonden tussen minister Hugo de Jonge van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en verschillende bestuurders die actief zijn in het sociaal domein in Noord-Holland Noord.

Doel van het overleg was om informeel in gesprek te gaan over diverse thema's die spelen in het sociaal domein, elkaar te informeren en de minister van input te voorzien over actuele problematiek of juist het benoemen van goede voorbeelden van initiatieven of innovaties. De bestuurders kregen gelegenheid om vragen te stellen aan de minister. Voorafgaand hebben de bestuurders gezamenlijk thema's opgesteld waarover gesproken werd. Het gesprek verliep in een prettige sfeer.

Ter voorbereiding van het overleg werd de nota opgesteld door de VNG 'De staat van het sociaal domein' meegestuurd. Dit stuk beschrijft o.a. de rolverdeling tussen de Rijksoverheid en gemeenten en de dilemma's die spelen in de sturingsmogelijkheden op de uitvoering van het sociaal domein.

Ter informatie wordt het document in de bijlage toegevoegd.

Hieronder volgt een korte impressie van het overleg en diverse thema's die zijn besproken:

1. Samenwerking tussen het ministerie en gemeenten, onderkenning van de minister over de uitvoering, voorkomen van polarisatie;
2. Sturingsmogelijkheden van de gemeenten en het ontbreken van integraliteit van de decentralisatie;
3. Stelselwijziging en rolverdeling tussen ministerie en gemeenten;

1. Samenwerking tussen het ministerie en gemeenten, onderkenning van de minister over de uitvoering, voorkomen van polarisatie

Bestuurders hebben aangegeven dat zij teleurgesteld waren over de reactie die de minister en de staatssecretaris hebben gegeven in de brief en in de pers over de uitvoering van gemeenten van de jeugdzorg en uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Hiernaast is aangegeven dat zij zich overvallen voelen wanneer er een onderzoek of nieuwe voorstellen van het ministerie wordt gepubliceerd waar zij zich niet in gekend voelen. Dit werkt samenwerking met de rijksoverheid niet in de hand maar zorgt eerder voor verwijdering en polarisatie.

De reactie van de minister was hierop dat de artikelen in de pers (n.a.v. inspectierapport jeugdbescherming en jeugdreclassering, Volkskrant en NRC, november 2019) niet de gehele

---

weergave was van het interview. De minister heeft aangegeven wat goed ging maar ook zijn zorgen geuit. De media heeft de zorgen als belangrijkste nieuwswaarde gepubliceerd.

De minister gaf aan dat hij veel goede ontwikkelingen en innovaties ziet in de uitvoering en ontwikkeling van het sociaal domein. Hij noemt hierbij dat er meer kinderen met problemen zichtbaar zijn, gespecialiseerde zorg zoals jeugdpsychiatrie die deelnemen in de wijkteams en dus meer aan de voorkant opereren en sneller beschikbaar is e.d. Er zijn geen verwijten aan gemeenten.

Maar hij geeft ook aan grote zorgen te hebben, zeker gezien de ontwikkelingen die op ons afkomen m.b.t. vergrijzing, toename van dementie, huisvesting, immigratie e.d.

Hij benoemt de zorg over de toename van financiële last en geringe kwaliteitsontwikkeling in de jeugdzorg. Dit jaar wordt er landelijk 4,2 miljoen uitgegeven aan jeugdzorg, de kosten lopen na de decentralisatie alleen maar op. 10 a 11 % van de kinderen ontvangt hulp uit de jeugdzorg, in sommige gemeenten zelfs 18 tot 20 %. Nederland scoort hiermee het hoogst in Europa. De minister is van mening dat er soms te snel jeugdzorg wordt ingezet, dat er nog beter gebruik gemaakt kan worden van preventie en dat je vanuit de Toegang (wijkteams) nog beter kan kijken naar creatieve mogelijkheden. Hij onderschrijft hierbij een integrale aanpak.

Kritisch is de minister over de beeldvorming die ontstaat over de decentralisering. De media zou deze teveel willen schetsen als mislukt. Hij geeft mee dat gemeenten in hun publicatie juist moeten laten zien dat wat goed gaat, dat successen gedeeld worden en dat het tekort aan financiën niet alleen de nieuwswaarde moet zijn. Dit speelt de media teveel in de hand.

2. Sturingsmogelijkheden van de gemeente en het ontbreken van integraliteit van de decentralisatie

Gemeenten hebben het signaal afgegeven dat zij in de uitvoering beperkt worden door opgelegde maatregelen en wetgeving. Ook uitspraken van de rechterlijke macht brengt negatieve consequenties met zich mee om budgetten beheersbaar te houden (bijvoorbeeld uitspraak huishoudelijke hulp). Gemeenten kunnen hier niet op sturen. Financiële verantwoordelijkheden zouden zich beter moeten verhouden tot de uitvoering van de decentralisatie. Er moet een betere balans komen. Als voorbeeld wordt ook gegeven de jonge kinderen met complexe en langdurige problematiek, die vanwege wetgeving onder de jeugdwet vallen maar eigenlijk in de Wet Langdurige Zorg (Wlz) thuis horen. Deze zorg is complex en kostbaar, hiermee wordt er een enorm beroep gedaan op het budget onder de Jeugdwet. Kleinere gemeenten kunnen deze kosten niet dragen (deze zorg kost soms een miljoen per jaar per kind). De minister erkent dit feit en wilt hiervoor een stelselwijziging aanbrengen. Hij denkt hierbij aan regioverantwoordelijkheid. De gemeenten moeten hierover samenwerkingsafspraken maken. Als voorbeeld noemt hij het delen van kosten vanuit het solidariteitsprincipe.

Tevens hebben de bestuurders aangegeven dat de decentralisatie teveel in hokjes is verdeeld; wetgeving staat apart van elkaar en deze is teveel opgesloten. Dit belemmert het integraal werken. Ook dit erkent de minister. Hij benoemt als voorbeeld dat er innovaties plaatsvinden waarin integraal gewerkt wordt maar die stagneren doordat financieringsstromingen niet goed geregeld zijn. De regelgeving werkt contrair aan de opdracht en taken waar het Rijk en gemeenten voor staan.

3. Stelselwijziging, integraliteit en rolverdeling tussen ministerie en gemeenten

De minister geeft aan de decentralisatie niet te willen terugdraaien. Er is geen intentie om de verantwoordelijkheden bij de gemeenten weg te halen. Hij vindt dat de ordening van het jeugdzorglandschap momenteel niet in balans is. Landelijke aanbieders moeten aan teveel gemeenten verantwoording afleggen (soms wel aan 150 gemeenten), dit werkt administratieve lasten te veel in de hand. Door de zware belasting en het op orde houden van de financiële huishouding komen jeugdzorgaanbieders onvoldoende toe aan innovatie en het (door)ontwikkelen van kwaliteit. Ook gemeenten die via de openhouse aanbesteding soms wel 400 aanbieders hebben gecontracteerd komen onvoldoende toe aan het bewaken van de kwaliteit. Dit vergt teveel inspanning om voldoende zicht te houden op kwaliteit.

De verantwoordelijkheden en financiering zouden zich beter moeten verhouden tot de uitvoering.

De decentralisatie ziet hij als een tussenstap, hij wil naar een volgende fase van gedeelde regionale verantwoordelijkheid (tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren). De organisatie en de financieringsstroom van 350 gemeenten, 9 zorgverzekeraars en 31 zorgkantoren wil hij veranderen. De drie domeinen (Participatie, Jeugd en Wmo-wet) lopen nu langs elkaar heen. Er moet onderling meer verantwoordelijkheid komen. Als voorbeeld benoemt hij dat de gemeenteverantwoordelijk is voor preventie maar dat ook het zorgkantoor en zorgverzekeraars hier aan mee zouden moeten bouwen en financieren. Dit betekent een herontwerp van het stelsel. Hiermee zou hij verbeteringen aan het stelsel willen aanbrengen. Bij gespecialiseerde jeugdhulp (zoals de JeugdzorgPlus) denkt hij aan een nieuwe vorm van aanbesteding met langdurige contracten van 5 tot 7 jaar, op landsdeelniveau. Hij ziet het liefst geen concurrentie onder jeugdhulpaanbieders maar bondgenootschap om hiermee innovatie te versterken. De minister heeft aangegeven dat er hiervoor een model van aanbesteding is maar niet aangegeven wat deze inhoudt. Deze is in ontwerp.

De minister geeft aan dat het niet de bedoeling is dat stelselwijzigingen over de gemeenten worden uitgestort. Het is een gezamenlijke taak van het Rijk en gemeenten om gemeenschappelijke zorg en voldoende aanbod te realiseren. Aan het eind van het eerste halfjaar 2020 wil hij hiervoor een contourennota gereed hebben waarin staat op welke wijze hij veranderingen aan het stelsel wil brengen. Hiervoor wordt onderzoek naar gedaan; er worden met verschillende stakeholders gesproken. Er staan meerdere formele en informele sessies gepland. In maart zal hij de Tweede Kamer hierover globaal informeren; een voorlopig stand van denken meegeven.

Met de stelselwijzigingen wil hij onzekerheden bij gemeenten en zorgaanbieders wegnemen. Hij wil de continuïteit en kwaliteit van zorg borgen.

We willen graag van de gelegenheid gebruik maken om in maart met een aantal fractieleden uit de tweede kamer van gedachten te wisselen hoe wij in onze regio opereren. Waar wij tegenaan lopen met betrekking tot de bovenregionale verplichting, de aanbestedingsverplichtingen en uiteraard eventuele aanpassingen in het stelsel. We willen onderzoeken welke schaalgrootte van samenwerkingsverbanden passend is bij het inkopen van zorg. Persoonlijk ben ik kritisch op het inkopen van zorg op bovenregionale schaalgrootte. Ik ga graag de komende periode met u in gesprek om af te stemmen welk geluid u in Den Haag af wilt geven. Ik bespreek dit uiteraard met de drie collegae uit onze regio.

Namens het college van burgemeester en wethouders,
De portefeuillehouder,

Sigge van der Veek